

prawdopodobieństwem, ale nadzieja też powinna odnosić się do sytuacji i środków całkowicie nieprzewidywalnych w racjonalnych, empirycznych kategoriach” (s. 529). Aby jednak tak rozumiana nadzieja zaistniała, potrzebne jest wychowanie obejmujące całego człowieka i przez całe życie. Potrzebni też są odpowiedni wychowawcy mający umiejętność prowadzenia działań wychowawczych budzących i podtrzymujących nadzieję. Ważne znaczenie oprócz postaw uwzględniających wspólne i zróżnicowane style życia, uwarunkowania kulturowo-społeczne, polityczne, jak i aspekty religijne, ma także umiejętność poszukiwania środków pozwalających osiągnąć pożądane wyniki. Omawiana publikacja wiele wnosi w rozumienie nadziei jako dobra trudno osiągalnego, ale jednak upragnionego i możliwego. Pokazuje jej związek nie tylko z wychowaniem, ale także z poznaniem, wiarą i miłością. Książka *Podstawy pedagogiki nadziei* ukazuje człowieka *homo sperans*, otwartego ku przyszłości i starającego się formułować odległe cele, do których zamierza on dążyć. I to są wystarczające racje sprawiające, że wobec tej publikacji nie można przejść obojętnie.

Alina Rynio

Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL

Media w wychowaniu chrześcijańskim, red. Dorota Bis, Alina Rynio, Lublin: Wydawnictwo KUL 2010, ss. 776.

Dzieło stanowi zbiorowy owoc wysiłków i współdziałania 63 autorów z Polski i zagranicy. Zostało wydrukowane w postaci obszernego woluminu tekstowego (ma on 776 stron!), zawierającego sześć części i aneks oraz w postaci dołączonej do tomu płytki CD, z nagraniami wystąpień znaczących uczestników międzynarodowej konferencji „Media w wychowaniu chrześcijańskim”, jaka odbyła się w 2008 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Autorzy zajęli się procesem wychowania w mediach i poprzez media z wielu punktów widzenia. Reprezentowali bowiem takie dyscypliny naukowe, jak pedagogika, psychologia, socjologia, filozofia, teologia, prawo, dziennikarstwo. Warto podkreślić, że redaktorzy książki zaprosili do dysputy i współtworzenia również duszpasterzy (kard. Zenon Grocholewski, bp Adam Lepa), twórców mediów, artystów a także dziennikarzy. Są to zatem wieloaspektowe analizy mediów i procesów komunikowania ludzi uniwersytetów i szkół wyższych (ze zrozumiałych względów tych jest najwięcej), świadectwa wybitnych twórców (Krzysztof Zanussi, Leszek Mądzik), ludzi zatroskanych o ewangelizowanie i szeroko pojęte wychowanie (teoretyków i praktyków, członków ruchów religijnych i społecznych), dziennikarzy znanych z mediów (Ryszard Montusiewicz), dyrektorów instytutów pedagogiki, dziennikarstwa i komunikacji społecznej, których łączy spojrzenie po-

przez pryzmat pedagogiki personalistycznej, których integruje zagadnienie przekazu wartości, dla których ważna jest sprawa wewnętrznego rozwoju człowieka i jego zbawienia. Każdy myślący i odpowiedzialny czytelnik znajdzie w tej książce materiał do przemyśleń, refleksji, praktycznego zastosowania. Do niektórych tekstów będzie wracał, inne zaś rozwijał, modyfikował, a jeszcze inne staną się inspiracją do działania, do podjęcia określonych decyzji, wysiłków badawczych.

W części pierwszej, zatytułowanej *Wychowanie a media*, swoje wypowiedzi zamieściło 10 autorów, w części drugiej o tytule *Etyczne aspekty mediów* odnajdujemy teksty 7 autorów. W części trzeciej pt. *Ewangelizacja poprzez media* zamieszczono artykuły 11 autorów, w następnej części, nazwanej *Środowiskowe uwarunkowania mediów*, jest również 11 artykułów, a w części piątej, zatytułowanej *Edukacja medialna*, znalazło się 10 artykułów. Ostatnia, szósta część – *Nowe technologie w procesie kształcenia* – obejmuje 9 artykułów napisanych przez 10 autorów. Większość tekstów autorów cudzoziemskich została przetłumaczona na język polski, ale dwa opublikowano po słowacku (dlaczego?), tłumacząc jedynie ich tytuły na polski (zachęcając w ten sposób do przebrnięcia przez cały tekst w języku oryginału?): s. 251-258 – D. Serafinova, *Komparacja [poprawniej byłoby użycie terminu porównanie] podejścia edukacyjnego w nauczaniu dziennikarskim (?) na świeckim i katolickim uniwersytecie*, oraz s. 277-291 – T. Rončáková, *Język medialny przeszkodą w ewangelizacji*. Oba te artykuły zaopatrzone natomiast w streszczenie anglojęzyczne, podobnie jak uczyniono to z pozostałymi wypowiedziami, zredagowanymi w naszym języku.

Wydawnictwo zamieściło krótkie noty o wszystkich autorach (s. 749-754), ale nie sporządziło ani jednego indeksu i nie podało streszczeń obcojęzycznych artykułów dla polskiego czytelnika. Czytelnik został zatem skazany na docieranie do interesujących go wątków przez spis treści lub mozolne wertowanie stron.

Mamy do czynienia z bardzo cenną pozycją, która będzie służyć nie tylko studentom i naukowcom, ale również wielu pedagogom, rodzicom, duszpasterzom, a także osobom kształtującym nasze media w Polsce. Warto do niej sięgać, warto polecać innym, warto rozbudować niektóre spojrzenia i analizy o dodatkowe badania.

Piotr Paweł Gach
Katedra Historii Wychowania KUL